



Co-funded by  
the European Union



# CARE4TRAUMA

MILLORA DELS SERVEIS DE SUPORT A LES VÍCTIMES DE VIOLÈNCIA DE GÈNERE  
I L'ACCÉS A LA JUSTÍCIA A TRAVÉS DEL'ATENCIÓ INFORMADA SOBRE EL  
TRAUMA

## RECOMANACIONS POLÍTIQUES



Women's Support and  
Information Center  
*There is a way out of violence!*



# Care4Trauma

## Recomanacions polítiques

## Contingut

1. Síntesi .....	3
2. Què és l'Atenció Informada sobre el Trauma (AIT)? .....	4
3. Quins factors determinen la implementació de l'AIT a Espanya? .....	4
4. Garantir un accés a la justícia centrat en les dones a Espanya .....	8
5. Estratègies que poden incentivar la difusió i adopció dels principis de l'AIT en els serveis i institucions que treballen amb dones víctimes de violència .....	10
6. Quines accions poden tenir major impacte a Espanya? .....	12
7. Conclusions.....	14



## 1. Síntesi

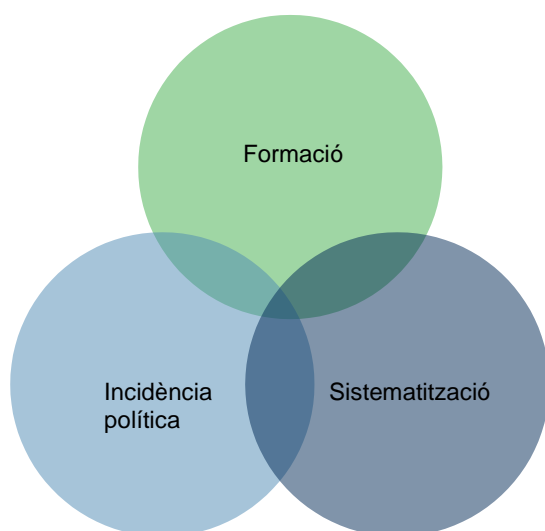
Facilitar l'accés de les víctimes de Violència de Gènere (VG) al sistema de Justícia i als serveis psicosocials especialitzats des d'una perspectiva d'Atenció Informada sobre el Trauma (AIT) és la prioritat del projecte Care4Trauma, i és transversal a totes les accions de recerca desenvolupades fins al moment. Per això, el present informe pretén oferir un resum de les principals conclusions i recomanacions desenvolupades a Espanya (més concretament a les regions de Catalunya i Madrid) amb la finalitat de conèixer les formes en les quals s'aborda aquest tema i les àrees en les quals es pot millorar.

Els efectes a llarg termini de la violència de gènere són ben coneguts i afecten no sols la víctima principal, sinó també als seus fills i filles i a altres membres de la família. Les seqüeles en la salut mental de les dones són duradores i sovint es veuen agreujades pels processos judicials, sovint traumàtics i no sempre reeixits.

D'altra banda, les professionals de tots els àmbits es troben exposades també a l'experiència traumàtica de les víctimes. Això se suma a les limitacions professionals per a gestionar aquesta experiència, com la falta de mediadors i mediadores per a treballar amb dones immigrants, la falta de formació en els principis de l'enfocament de la AIT, la falta de coneixement sobre aquest tema per part dels serveis no especialitzats, les condicions de treball, etc.

### Espanya – resultats principals (informes nacionals)

1. Falta de formalització i reconeixement dels principis de la AIT en les polítiques, procediments i protocols;
2. En la formació a professionals es prioritza la perspectiva de gènere a l'enfocament de la AIT
3. Les professionals estan especialment preocupades pel trauma secundari.



### Estratègies clau per a implementar les recomanacions a Espanya:

1. **Sensibilització**
2. **Estandardització**
3. **Formació especialitzada**
4. **Ampliació de recursos**
5. **Combatre el trauma secundari**

Gràfic 1: Estratègies clau per implementar l'enfocament de la AIT a Espanya

## 2. Què és l'Atenció Informada sobre el Trauma (AIT)?

L'atenció informada sobre el trauma (AIT) és un enfocament que reconeix la presència de símptomes del trauma i el paper que aquest pot exercir en la vida d'una persona. A nivell organitzacional, la AIT pretén canviar la cultura organitzativa per a millorar la resposta a l'efecte del trauma a tots els nivells. Aquest enfocament s'ha utilitzat per a combatre els efectes del trauma no abordat i la victimització secundària dins de les organitzacions. Pot aplicar-se en una àmplia gamma d'entorns sanitaris i de serveis socials, com l'atenció a la salut mental, el tractament de l'abús de substàncies, l'atenció primària i els serveis socials per a poblacions en risc d'exclusió, així com amb supervivents de violència de gènere i d'agressions sexuals. Adoptant un enfocament d'atenció informada sobre el trauma, els serveis poden promoure la recuperació, reduir l'estigma i capacitar a les persones perquè assumeixin el control del seu propi procés de millora.

### Principis de la AIT aplicats a la violència de gènere

1. Reconeixement
2. Establir la seguretat emocional
3. Restaurar la capacitat de decisió sobre la pròpia vida
4. Facilitar les connexions relacionals
5. Competència cultural
6. Evitar la retraumatització
7. Abordar i prevenir el trauma secundari

## 3. Quins factors determinen la implementació de la AIT a Espanya?

A Espanya existeixen diversos factors que poden condicionar la posada en marxa de mesures que garanteixin els principis de la AIT en el sistema judicial i en l'atenció psicosocial a les víctimes de violència de gènere. D'una banda, la configuració geopolítica d'Espanya pot complicar la posada en marxa de mesures a gran escala. L'Estat espanyol està format per 17 comunitats autònomes i 2 ciutats autònomes, amb el seu propi Govern i Parlament i, per tant, la seva pròpia llibertat per a aprovar lleis relatives a tota mena de qüestions, inclosa la violència de gènere. Encara que a nivell estatal existeix una clara definició legal de la violència de gènere, a nivell de cada Comunitat Autònoma el concepte -i fins i tot la manera de denominar-lo- és diferent.

Això està relacionat amb el segon condicionant: encara que a Espanya existeix una llei integral per a abordar la violència de gènere que estableix la seva definició i les mesures i procediments legals per a abordar-la, cada Comunitat Autònoma pot desenvolupar les seves pròpies lleis en aquesta matèria, establint drets específics per a les víctimes i circuits propis d'atenció social, jurídica i psicològica, entre altres. Aquestes lleis mai poden proporcionar menys drets que la llei estatal, però poden establir



diferents definicions, enfocaments, prioritats i fins i tot identificar diferents formes de violència de gènere, la qual cosa suposa un repte per a la prestació de serveis.

Tenint això en compte, les dificultats burocràtiques, polítiques i fins i tot teòriques en la implementació de la perspectiva de la AIT a nivell nacional són evidents i les recomanacions que han sorgit de les entrevistes, enquestes i grups es refereixen principalment a mesures a nivell local.

Quant a les **barreres d'accés a la justícia** detectades, aquestes es relacionen principalment amb la falta de formació en perspectiva de gènere dels operadors judicials, amb la falta d'informació per part de les dones sobre els procediments i dificultat per a comprendre els aspectes processals, i amb la complexitat, retards i costos econòmics associats a aquests. Les professionals indiquen que la majoria de les dones a les quals atenen tenen por de passar per un procés judicial a causa de l'alt cost social i emocional, i és comú que aquests processos acabin generant una retraumatització.

Per a superar aquestes barreres d'accés es detecta la necessitat explícita de proporcionar formació en perspectiva de gènere (encara que no sols en aquest aspecte), als operadors de tot el sistema judicial. Fomentar l'empatia i l'escolta activa dels operadors i, en definitiva, humanitzar el procés judicial, són elements clau destacats. Tal com afirmen les professionals, això ha d'anar acompanyat d'una millora dels recursos públics i un augment de la dotació econòmica, així com de personal.

Quant al **sistema sanitari i social**, de les entrevistes i enquestes realitzades s'extreu que els principis de l'atenció informada sobre trauma no estan formalment presents en les polítiques, procediments i protocols dels serveis i organitzacions. No obstant això, existeix un interès per part de les professionals i de responsables polítiques per millorar tot el sistema quant a enfocaments teòrics per a assistir millor a les víctimes de violència de gènere.

A continuació, es detallen les principals conclusions de les activitats de recerca dutes a terme: anàlisi documental, enquestes en línia i realització d'entrevistes semiestructurades.

### **3.1. Anàlisis documental**

L'anàlisi documental i el mapatge de les principals legislacions, recomanacions i bones pràctiques analitzades al llarg de la recerca mostren que, formalment, els principis de la AIT no són presents en cap d'aquests documents de forma estructurada i, en la majoria d'ells, ni tan sols s'esmenta la paraula trauma. Encara que en alguns d'aquests documents s'inclouen alguns principis, de forma aïllada, aquests no es tradueixen en un enfocament estructurat d'aquesta perspectiva. Els principis presents

més sovint són el *reconeixement* i l'*establiment de la seguretat emocional*. D'altra banda, la *competència cultural* i la *prevenció del trauma secundari* son els menys presents en el mapatge i els més difícils d'identificar.

L'anàlisi documental evidència, com a aspecte positiu, que Espanya compta amb una sòlida legislació en matèria de violència de gènere, l'objectiu de la qual és protegir les víctimes i als seus fills i filles. No obstant això, el fet que cadascuna de les comunitats autònomes espanyoles tingui la seva pròpia legislació en matèria de protecció de les víctimes i la pròpia definició de la violència de gènere obstaculitza una metodologia i un enfocament unificats de la violència de gènere. Això, evidentment, allunya encara més la rellevància donada als principis de la AIT en el seu conjunt.

Gràfic 2. Legislació i polítiques desplegadas a Espanya. Està considerat l'enfocament de la AIT?

Legislació	Polítiques/Bones pràctiques	Idees clau
<ul style="list-style-type: none"> <li>• No s'esmenta la paraula trauma</li> <li>• No hi ha un enfocament estructurat dels principis de la AIT</li> <li>• Legislació i recursos molt desenvolupats en relació amb la violència de gènere, però menys reconeixement dels efectes del trauma</li> <li>• Gran èmfasi en el procediment i menys en l'estat emocional i mental de les víctimes</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Referències a alguns dels principis de la AIT, encara que no de manera sistematitzada</li> <li>• Major atenció als principis de la AIT que en la legislació, però de manera desigual en els diferents documents</li> <li>• Destaca el <i>reconeixement</i> com el principi més present</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• La legislació i les bones pràctiques identificades tenen clarament un enfocament de drets de la víctima, amb especial preocupació per la detecció, intervenció i recuperació de les víctimes de manera formal</li> <li>• La legislació existent a Espanya proporciona un marc que s'aplica de manera diferent en cada Comunitat Autònoma, la qual cosa porta a un solapament de les definicions i de les formes de violència reconegudes</li> <li>• Això es considera una feblesa per a la protecció de les víctimes ja que fa molt difícil establir un model d'intervenció amb víctimes de violència de gènere a nivell nacional que contempli totes les perspectives necessàries com la AIT</li> </ul>

### 3.2. *Enquesta*

Tenint en compte l'objectiu principal del projecte Care4Trauma, és a dir, afavorir l'accés a la justícia de les dones víctimes de violència de gènere i la millora dels serveis dedicats a elles mitjançant l'aplicació innovadora de l'atenció basada en el trauma, en el marc del projecte s'ha dut a terme una segona fase de recerca amb els següents objectius:

- explorar quines són les percepcions de les figures institucionals que contribueixen a la definició de les polítiques de gènere en l'àmbit de la lluita contra la violència i l'accés a la justícia des d'una perspectiva informada sobre el trauma,
- examinar quines són les seves percepcions respecte a l'adopció de l'atenció informada sobre el trauma en els seus organismes, serveis i institucions.

Amb aquest objectiu, es van elaborar informes nacionals de dades en cada país amb aportacions de:

- I. una enquesta en línia en dues versions diferents (una per al sistema sanitari i social i una altra per al judicial), enviada al personal d'organitzacions i professionals que acompanyen, donen suport i atenen les dones víctimes de violència i als seus fills i filles;
- II. un conjunt d'entrevistes semiestructurades dirigides a professionals de centres o serveis de la xarxa antiviolència i a responsables polítics o institucionals.

A Espanya van respondre a l'enquesta en línia un total de 64 professionals (55 del sistema sanitari i social i 8 del sistema judicial), i es van dur a terme entrevistes amb 10 informants clau.

Quant a **les enquestes en línia** el principal resultat destacat és la falta de formalització i reconeixement dels principis de l'atenció informada pel trauma en les polítiques, procediments i protocols en els serveis i organitzacions dels i les professionals enquestades. Es tracta d'una tendència detectada tant en el sistema sanitari i social com en el judicial. No obstant això, els i les professionals enquestades incorporen i despleguen clarament enfocaments en línia amb la AIT en les seves pràctiques laborals quotidianes, especialment quan es tracta de considerar les veus, experiències i necessitats plantejades per les supervivents i els seus fills i filles, i de tractar-les des d'un punt de vista respectuós i centrat en la víctima.

Les professionals de la salut i l'assistència social van coincidir que impartir formació, garantir la supervisió del personal des de la perspectiva de la AIT i revisar els procediments organitzatius interns i externs perquè estiguin d'acord amb els principis de l'atenció informada pel trauma són accions clau per a garantir una aplicació adequada d'aquest enfocament. Les professionals del sistema judicial també van detectar una falta de formació entre els serveis i institucions judicials, especialment pel que





fa a la perspectiva de gènere i a la comprensió de la violència de gènere, la qual cosa dificulta l'accés de les supervivents a la justícia. Això, sumat a la complexitat dels processos judicials, es tradueix en una alta exposició de les dones a la retraumatització i revictimització, a la qual les professionals es van referir amb freqüència.

### **3.3. Entrevistes semiestructurades**

Quant a les **entrevistes qualitatives**, els resultats semblen indicar conclusions en la mateixa línia que l'anàlisi documental: existeix una preocupació moderada sobre el tema dels efectes de la violència de gènere en les víctimes, però la AIT encara no és un enfocament que s'utilitzi en tots els seus termes, especialment en l'àmbit judicial, encara que existeix una certa conscienciació sobre la seva rellevància.

A partir de les entrevistes es va poder constatar que alguns dels principis de la AIT són presents en la majoria de les intervencions dels serveis, especialment el *reconeixement* i l'*establiment de la seguretat emocional*. No obstant això, *restaurar la capacitat de decisió* i *facilitar les connexions* sembla estar encara fora de l'abast d'alguns serveis, la qual cosa les professionals atribueixen a la falta de temps, a la insuficiència de recursos donat el nombre de víctimes/supervivents i la càrrega de treball, així com també a un enfocament constant en l'emergència i menys en el llarg termini. El fet que la violència de gènere no sembli reduir-se a Espanya, en cap de les seves formes, sembla mantenir a les professionals i als serveis públics totalment ocupats amb intervencions urgents, la qual cosa deixa poc espai per a millores a llarg termini. Aquesta també sembla ser una de les raons per les quals el desenvolupament de polítiques que contemplin la perspectiva de les usuàries dels serveis sembla constituir un desafiament, associat al fet que la majoria dels serveis públics estan dissenyats des d'una perspectiva de dalt a baix que dificulta un enfocament més horitzontal.

La competència cultural també és un principi que es va indicar que comença a aparèixer en algunes metodologies i formacions i constitueix una preocupació per a les professionals que, en molts casos, entenen que necessiten més formació i eines per a interactuar amb dones d'orígens diversos.

## **4. Garantir un accés a la justícia centrat en les dones a Espanya**

Quant a les barreres d'accés a la justícia identificades a Espanya a través dels diversos mètodes de recerca aplicats, i com ja s'ha esmentat anteriorment, aquestes poden desglossar-se en les següents:

- **Falta de formació en perspectiva de gènere i en els principis de la AIT entre els operadors judicials**, especialment dels cossos policials que tenen el primer contacte amb les víctimes,

dels advocats d'ofici que no tenen una especialització en violència de gènere i dels jutges que no reben formació obligatòria en aquestes matèries;

- **Falta d'informació disponible per les dones víctimes de violència de gènere sobre els procediments judicials**, els seus terminis i el que implica un procediment judicial. La informació existent dificulta la comprensió dels aspectes processals, la seva complexitat demores i costos econòmics associats. Els professionals s'adonen que la majoria de les dones a les quals atenen tenen por de passar per un procés judicial a causa de l'alt cost social i emocional, i la retraumatització és un resultat comú.
- **Falta de professionals de mediació intercultural disponibles para recolzar les víctimes de violència de gènere de cultures minoritàries** amb la finalitat d'explicar les diferents nocions de violència de gènere a Espanya, els procediments legals, els significats culturals, la legislació, els drets de les víctimes de violència de gènere i altres dubtes que les dones immigrants poden expressar.

A continuació, es presenten alguns d'aquests punts forts i àrees de desenvolupament en relació amb l'accés a la justícia a Espanya.

Gràfic 3. Punts forts i àrees de desenvolupament en l'accés a la justícia de les dones víctimes de violència de gènere a Espanya

	Punts forts	Àrees de desenvolupament
1	Advocats/as gratuïtes disponibles les 24 hores per a qualsevol víctima d'un delictes.	Necessitat d'oferir formació a advocats/as d'ofici, ja que no estan especialitzats en violència de gènere ni en els principis AIT.
2	Advocats/as especialitzades disponibles en els serveis públics i organitzacions del tercer sector que se centren únicament en la violència de gènere.	Necessitat de desenvolupar manuals, infografies, fullets o altres formes de comunicació que brindin a les víctimes informació clara sobre el procés judicial esperat, de manera que siguin conscients del que poden esperar. Això és especialment important a causa del descrèdit existent sobre el sistema judicial i al fet que molts actes de violència encara no són denunciats.
3	Presència de mediadors/as interculturals en algunes de les interaccions entre les dones víctimes de violència de gènere d'entorns culturals minoritaris i el sistema judicial.	Necessitat d'augmentar el nombre de mediadors/es interculturals, la seva disponibilitat i la seva formació en violència de gènere i en els principis de la AIT

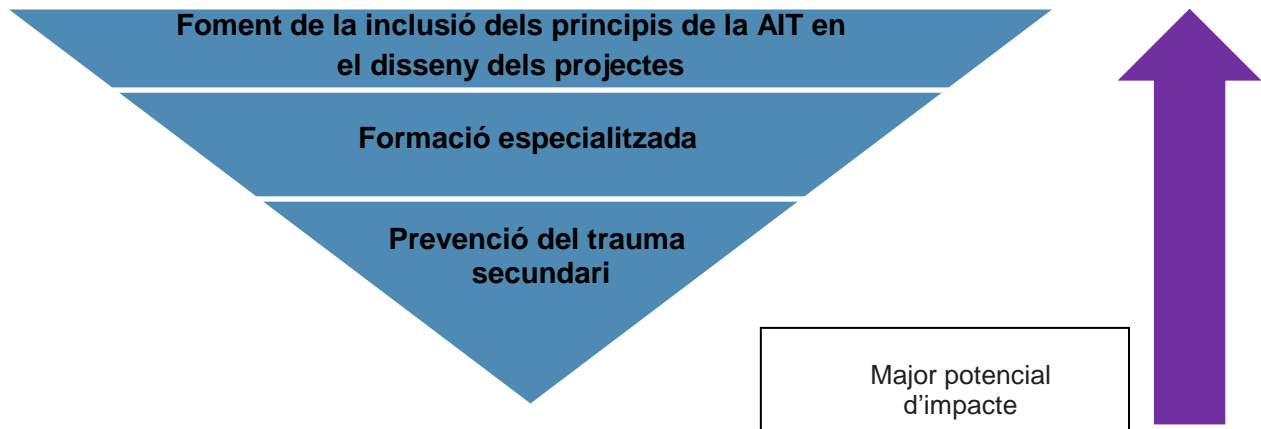
## 5. Estratègies que poden incentivar la difusió i adopció dels principis de la AIT en els serveis i institucions que treballen amb dones víctimes de violència

### 5.1. Serveis d'assistència sanitària i social

En el cas dels serveis d'assistència sanitària i social, poden aplicar-se les següents estratègies, de més àmplies a més específiques:

- **Disseny de serveis tenint en compte els principis de la AIT**, garantint que, des del principi, aquests principis siguin universals per a tots els serveis públics i seguits per totes i tots els professionals. Amb la finalitat d'aconseguir-ho, és fonamental que els i les professionals tinguin accés als responsables polítics i que existeixi una col·laboració més horitzontal en la construcció dels serveis públics. Això permetrà respondre de manera directa a les necessitats de les víctimes;
- **Universalitzar procediments i polítiques internes que puguin garantir la inclusió dels principis de la AIT** en tots els nivells de l'organització i que els i les professionals sàpiguen objectivament com actuar en funció de cada situació amb la qual es trobin;
- **Augmentar els recursos**, principalment els humans i l'espai físic disponible, per a evitar una sobrecàrrega en la relació víctima/professional i garantir uns serveis i una assistència de qualitat;
- **Formació especialitzada a les i els professionals**: oferir formació especialitzada en atenció informada sobre el trauma als professionals és essencial per a garantir que els conceptes utilitzats i els principis del trauma siguin compartits i compresos per tots els serveis de la mateixa manera objectiva;
- **Prevenió del trauma secundari**: assegurar la supervisió interna i externa del personal des d'un enfocament de la AIT, entenent la constant exposició de les i els professionals al trauma i l'efecte que això té en el seu benestar, motivació, productivitat i salut mental. Algunes mesures inclouen més temps per a dedicar als procediments interns, més possibilitats de treballar a distància, millors condicions materials de treball, millor conciliació de la vida laboral i familiar, suport psicològic per les professionals, etc.

Gràfic 4. Nivells estratègics de la implantació de l'enfocament de la AIT a Espanya



## 5.2. Sistema judicial

Les estratègies dirigides al sistema judicial s'han desenvolupat en el capítol 3, per la qual cosa aquí només s'enumeren les següents:

- Potenciar la formació dels i les professionals de la justícia;
- Millorar l'accés de les dones víctimes de violència de gènere a la informació sobre el sistema i els procediments judicials;
- Augmentar el nombre de mediadors/as interculturals i la seva disponibilitat i formació

Gràfic 5. Exemple de l'aplicació dels principis de la AIT en el Sistema d'Atenció Sanitària i Social i en el Sistema Judicial

Sistema d'Atenció Sanitària i Social		Sistema Judicial	
<b>Descripció de la iniciativa</b>			
Millorar les condicions de treball per a prevenir el trauma secundari		Impartir formació a tots i totes les professionals del sistema judicial	
Supervisió d'equips especialitzats en violència de gènere des d'un enfocament de AIT.		Campanyes d'informació pública que reforcin la credibilitat del sistema judicial i aclareixin els passos del procés judicial	
<b>Sistema d'Atenció Sanitària i Social</b>		<b>Sistema Judicial</b>	
<i>Canvis previstos en les polítiques i els sistemes si poguessin aplicar-se les iniciatives esmentades</i>			
Millora de la qualitat dels serveis Millor atenció a les i els professionals		Millor comprensió dels efectes del trauma Millora de la qualitat dels serveis	

## 6. Quines accions poden tenir major impacte a Espanya?

Considerant tota la informació extreta dels tallers desenvolupats, i assenyalant que les recomanacions desenvolupades van seguir els resultats de les entrevistes i enquesta i no necessàriament l'ordre dels principis AIT, suggerim la següent reestructuració de la següent taula perquè coincideixi amb els resultats.

Sistema judicial		
Recomanacions	Principis de la AIT	Terminis d'aplicació viables
Formació especialitzada obligatòria per a advocats/des, jutges, jutgesses i policies en l'atenció a les víctimes des d'un enfocament basat en els principis de la AIT.	Reconeixement Establir la seguretat emocional Evitar la retraumatització	Pròxims 5 anys
Formació en AIT per a advocats i advocades d'ofici que intervenen en emergències en victimització per violència de gènere.	Reconeixement Establir la seguretat emocional Evitar la retraumatització	Pròxims 5 anys
Elevat al nivell polític la importància d'introduir en el sistema judicial una formació obligatòria que inclogui els principis de la AIT.	Reconeixement	Pròxims 5 anys
Elaboració d'un manual de bones pràctiques concretes per a prevenir la revictimització de les víctimes de violència de gènere i els seus fills i filles, realitzades des d'una perspectiva de AIT, a la disposició de totes i tots els professionals implicats en l'atenció jurídica a les víctimes.	Evitar la retraumatització	Al final del projecte
Espais de supervisió en els quals participin professionals del sistema judicial, per a reflexionar sobre els efectes del trauma en la víctima i com això impacta en el procés judicial.	Abordar i prevenir el trauma secundari	Al final del projecte
Espais de supervisió interinstitucional que integrin la perspectiva jurídica i la psicosocial des d'una perspectiva informada sobre el trauma.	Reconeixement	Al final del projecte
Campanyes d'informació pública que reforcin la credibilitat del sistema legal i aclareixin els passos del procés judicial.	Restaurar la capacitat de decisió sobre la pròpia vida	Pròxims 5 anys
Presència obligatòria de professionals de traducció /mediació intercultural en tot el sistema judicial, des del moment de la denúncia fins al moment del judici.	Competència cultural	Pròxims 5 anys
Creació d'un manual de processos legals per a víctimes de violència de gènere, amb un enfocament centrat en el trauma i una perspectiva interseccional.	Restaurar la capacitat de decisió sobre la pròpia vida	Al final del projecte



<b>Sistema d'Atenció Sanitària i Social</b>		
<b>Recomanacions</b>	<b>Principis de la AIT</b>	<b>Termini d'aplicació viables</b>
Formació transversal dels professionals d'atenció psicosocial (psicologia, treball social, educació social, integració social, etc.) en els principis d'intervenció de la AIT	Evitar la retraumatització	Al final del projecte
Elaboració d'un manual teòric i pràctic sobre intervenció psicosocial informada pel trauma.	Reconeixement Establir la seguretat emocional Evitar la retraumatització	Pròxims 5 anys
Realitzar accions d'incidència amb l'àmbit polític encarregat de dissenyar els serveis de violència de gènere, perquè s'inclogui la perspectiva de l'enfocament informat sobre el trauma en el seu disseny	Reconeixement Establir la seguretat emocional Evitar la retraumatització	Pròxims 5 anys
Supervisió dels equips d'atenció a casos de violència de gènere des d'un enfocament informat sobre el trauma.	Evitar la retraumatització Reconeixement	Al final del projecte
Supervisió enfocada en l'autocura tant per a les persones com per als equips, utilitzant un enfocament basat en la comprensió del trauma, amb l'objectiu de prevenir traumes secundaris	Abordar i prevenir el trauma secundari	Al final del projecte
Fòrum en línia i presencial de professionals per a intercanviar pràctiques d'atenció psicosocial informades pel trauma.	Reconeixement Competència cultural Abordar i prevenir el trauma secundari	Al final del projecte
Generar un protocol d'intervenció específic i comu a tota l'entitat/servei sobre l'atenció informada sobre el trauma.	Reconeixement	Pròxims 5 anys
Assegurar que les organitzacions disposin de temps suficient per a dedicar-se a millorar les seves pràctiques professionals des d'un enfocament informat sobre el trauma	Abordar i prevenir el trauma secundari Reconeixement	Pròxims 5 anys

## 7. Conclusions

En implementar una atenció informada sobre el trauma, els serveis poden assegurar-se de brindar una atenció que sigui sensible a les necessitats i experiències úniques de les dones que han sofert violència, i que promogui la curació i la recuperació.

No sols les víctimes directes de la violència de gènere i els seus fills i filles estan exposades als efectes duradors del trauma, sinó que, com ha posat en relleu aquesta recerca, també les professionals expressen sentiments d'esgotament i *burnout* amb conseqüències en la seva salut mental i en la seva capacitat per a brindar una millor assistència a les víctimes de violència de gènere.

El sistema judicial, que constitueix la porta d'entrada a un procés més ampli de recuperació, demostra ser essencial per a aplicar els principis de la AIT des del primer moment de l'arribada de les víctimes, per la qual cosa s'ha evidenciat que la formació transversal als i les professionals d'aquest sistema és clarament una necessitat.

D'altra banda, unificar la comprensió dels efectes del trauma en tots els i les professionals de l'àmbit sanitari i psicosocial (a través del desenvolupament de formació, supervisió i procediments), resulta de gran importància per a brindar el millor servei possible de manera unificada.

Per a això, els programes i projectes necessiten tenir una perspectiva ascendent en el seu disseny i implementació, adaptant la resposta específica a les necessitats de cadascuna de les víctimes ateses.

A més de l'anterior, és primordial tenir en compte que les dones que sofreixen violència sovint s'enfronten a importants barreres per a accedir a la justícia. Aquestes poden incloure la por a les represàlies, el desconeixement dels processos legals i les limitacions econòmiques, entre altres. En facilitar un millor accés a la justícia, els serveis poden ajudar a superar aquestes barreres i garantir que les dones tinguin accés al suport i els recursos necessaris per a buscar justícia. Això també pot ajudar a promoure una cultura de responsabilitat i respecte pels drets de les dones, i enviar un missatge ferm que la violència contra les dones no està tolerada. En general, aplicar un enfocament informat sobre el trauma i facilitar un millor camí cap a la justícia per a les dones víctimes de la violència és essencial per a promoure la salut, la seguretat i el benestar de les dones i crear una societat més justa i equitativa.



### **101056671/Care4Trauma/JUST-2021-JACC**

Project co-funded by the European Union's Justice Programme (JUST).

This publication was produced with the financial support of the European Union.

The contents of this publication are the sole responsibility of the Care4Trauma project and do not necessarily reflect the opinion of the European Union.



This work is licensed under a Creative Commons Attribution - NonCommercial – ShareAlike 4.0 International License (CC BY-NC-SA).

This license allows reusers to distribute, remix, adapt, and build upon the material in any medium or format for noncommercial purposes only, and only so long as attribution is given to the creator. If you remix, adapt, or build upon the material, you must license the modified material under identical terms.

CC BY-NC-SA includes the following elements:

BY ⓘ BY – Credit must be given to the creator

NC Ⓞ NC – Only noncommercial uses of the work are permitted

SA Ⓞ SA – Adaptations must be shared under the same terms

